ASIGURAREA ACŢIUNII CIVILE: ÎNTRE REALITĂŢI ŞI PERSPECTIVE

Nicoleta BUDURIN

CZU: 347.922 nicoleta.budurin1909@gmail.com

Tendința părților pârâte de a se eschiva întru îndeplinirea actului justiției constituie o problemă acută, iar acest fapt generează riscul ca o hotărâre judecătorească să nu fie executată. Asemenea situații impune necesitatea implementării unor instrumente de prevenire, sub forma măsurilor de asigurare a acțiunii.

Prin aplicarea lor se urmăresc mai multe interese, precum cel special, în persoana solicitantului, care consideră că anume în acest mod dreptul său legitim urmează a fi restabilit, dar şi interesul general, cel al societății, care tinde spre îmbunătățirea raporturilor cu element normativ, ajunse în cârmuirea instanței de judecată, factori care adaugă actualitate temei studiate.

În aceeași ordine de idei, subiectul abordat este important, deoarece comportamentul cu rea-credință al unor participanți la proces, care generează efecte negative pentru valorificarea hotărârii finale, este un fapt posibil oricând, indiferent de nivelul de evoluție şi progres social al unei comunități. În acest sens, apare necesitatea unor remedii provizorii pentru consecințele nefaste, care vor consolida autoritatea lucrului judecat. Este știut că o dispoziție a instanței de judecată neexecutată este ca și inexistentă, fapt ce ar presupune ineficiența justiției.

Scopul acestei instituții l-am accentuat pe tot parcursul lucrării. Astfel, am constatat că asigurarea acțiunii în procesul civil vizează scopul imediat sau *causa proxima,* care ține de valorificarea hotărârii judecătorești, prin buna ei executare în final, iar scopul mediat sau *causa remota* se referă la înfăptuirea justiției, ca obiectiv general al oricărui stat de drept.

În procesul atingerii obiectivului privind abordarea conceptuală a fiecărei măsuri de asigurare, am identificat o lacună legislativă în materia sechestrului.

Analizând conținutul Codului de procedură civilă al R.Moldova [1], nu am găsit noțiunea de sechestru nici măcar într-o formulă generală. Astfel, în practică există riscul de intepretare eronată a sechestrului prevăzut de Codul civil. Cu titlu *de lege ferenda*, propunem introducerea în CPC RM a definiției acestuia: „*Sechestrul definește o măsură de asigurare a acțiunii, ce are ca finalitate indisponibilizarea ansamblului de bunuri mobile și/sau imobile susceptibile de urmărire ale debitorului, indiferent de faptul dacă acesta deține la momentul aplicării posesia de facto asupra lor, în scopul valorificării lor în folosul unui creditor, în temeiul datoriei reale și scadente*”.

Obiectivul de a cerceta instituția asigurării acțiunii în aspect de drept comparat ne permite să venim cu o recomandare față de legiuitorul moldav privind introduce-

rea unui dublu înțeles măsurii de asigurare sub forma sechestrului. Dacă Codul de procedură civilă al Republicii Moldova recunoaște sechestrul la general, care poate fi asimilat cu sechestrul asigurător din Codul de procedură civilă al României, atunci consider oportun de a prelua de la legislația vecină și sechestrul judiciar, care reprezintă *indisponibilizarea bunurilor prin încredințarea pazei acestora unui administrator-sechestru.* Rațiunea acestei idei am dedus-o prin analiza jurisprudenței naționale. Astfel, atunci când se intenționează aplicarea sechestrului pe un bun imobil/mobil este greu de stabilit valoarea exactă a acestuia, iar datele din Registrul bunurilor imobile al R.Moldova nu este un indicator veritabil, deoarece bunul ar fi putut suporta îmbunătățiri considerabile de la ultima notare. Prin introducerea sensului dublu al sechestrului judecătorul ar fi mai sigur că nu prejudiciază drepturile pârâtului.

Un alt obiectiv al tezei mele de licență se fundamentează în cercetarea particularităților mecanismului de aplicare a măsurilor de asigurare. Art.177 CPC RM. *Cuprinsul și modul de soluționare a cererii de asigurare a acțiunii* stipulează în alin.(2) că *„dacă cererea de asigurare se depune concomitent cu cererea de chemare în judecată, aceasta se soluționează în ziua emiterii încheierii privind acceptarea cererii de chemare în judecată”*. Apare întrebarea: cum se soluționează în practică situațiile când judecătorul abia în a 5-ea zi după repartizarea dosarului prin PIGD s-a pronunțat prin încheiere că acceptă cererea de chemare în judecată? Este clar că în acest răstimp potențialul pârât poate întreprinde măsuri de înstrăinare a bunului vizat în cererea de chemare în judecată.

Problema generată de art.177 alin.(2) ar putea fi remediată doar prin faptul că judecătorul va da prioritate cererilor de chemare în judecată care conțin și o cerere de asigurare a acțiunii și se va pronunța, cel târziu, a doua zi de la data depunerii.

Prin prezenta lucrare mi-am propus să cercetez teoretico-practic procedura și condițiile de aplicare a măsurilor. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova lasă neintepretat segmentul privind limitele de soluționare a cererii de asigurare, cu alte cuvinte, până unde se admite temeiul discreționar al judecătorului. Într-o încheiere a instanței naționale, reclamantul a solicitat aplicarea măsurii de asigurare sub forma suspendării efectelor unor acte juridice și suspendarea unor drepturi de reprezentare. Instanța sesizată a tratat măsurile de asigurare solicitate ca fiind neproporționale și nepotrivite. Într-un final, aceasta a decis aplicarea măsurilor de asigurare, altele decât cele solicitate în cerere, și anume – notarea în registrul corespunzător a existenței prezentei acțiuni. Considerăm că o astfel de practică nu poate fi dezvoltată în sistemul de drept al R.Moldova. Astfel, întru evitarea unor asemenea situații pe viitor, ar fi benefică introducerea la finalul alin.(2) art.177 a sintagmei *„în limitele solicitărilor înaintate”*.

În continuare, alt obiectiv urmărit rezidă în studierea conceptelor legate de asigurarea acțiunii, precum „anulare”, „revocare”, „substituire”. Art.180 CPC RM vizează procedura de anulare a măsurilor de asigurare și conține sintagma *„măsura anterioară de asigurare a acțiunii”*. Considerăm că mai logic ar fi substituirea termenului „anulare” cu termenul „revocare”, dat fiind faptul că anularea vizează și actul instanței

de recurs, pe când instanța care anulează propria măsură dispusă mai degrabă comite un act de revocare, adică ea își abrogă propriul act.

Un ultim obiectiv înaintat a fost studierea mecanismului privind repararea prejudiciului cauzat pârâtului prin aplicarea măsurilor de asigurare, care este o normă specială. Autorul I.Coban a statuat că *norma de la art.182 este una atipică pentru legislația procesual-civilă, deoarece este unica cu caracter material. Or, practic, în contextul Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nu se regăsește o altă normă materială. Probabil, rațiunea unei astfel de reglementări rezidă în faptul că prejudiciul cauzat pârâtului nu este generat de un delict civil clasic* [2]. Menționez că pentru a-și revendica compensarea prejudiciului cauzat pârâtul va intenta o acțiune civilă separată, în cadrul căreia își va însuși calitatea de reclamant într-un nou proces.

Practica judecătoarească este practic inexistentă referitor la acest subiect. Probabil, principalele cauze ar fi factorii de ordin psihologic, economic și de timp. În realitate, pârâții sunt extrem de satisfăcuți și mulțumiți de faptul că procesul civil s-a finalizat și măsurile de asigurare nu mai sunt valabile, astfel, nu mai doresc demararea unei noi proceduri civile, care ar fi costisitoare și ar implica timp. Totuși, considerăm că justițiabilii trebuie să cunoască de existența unei astfel de norme și că orice prejudiciu poate fi reparat.

În final, concluzionez că instituția cercetată se bucură de un nivel înalt de aplicabilitate în practica judiciară, fapt ce o transformă într-un mecanism actual, important, criterii care m-au determinat să o aleg anume pe ea. Aceasta este un instrument procesual civil accesoriu acțiunii de bază, care, în cazul aplicării legale și corecte, garantează drepturile părții interesate și nu lezează drepturile părții oponente. De altfel, asigurarea acțiunii urmărește, finalmente, scopul suprem al statului de drept: înfăptuirea justiției, dat fiind faptul că asigură executarea totală a actului judecătoresc de dispoziție emis pe fond, consolidând principiul *„autorității lucrului judecat”*.

Referințe:

1. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, nr.225 din 30.05.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2013, nr.130-134, art.415.
2. COBAN, I. Premisele angajării răspunderii civile a reclamantului pentru prejudiciul cauzat pârâtului prin asigurarea acțiunii în contextul art.182 CPC RM. În: *Matrialele Conferinței internaționale științifico-practice.* Chiținău, 2015.

Recomandat
***Igor COBAN,** dr., conf. univ.*